

Kesit Akademi Dergisi

The Journal of Kesit Academy

ISSN/ICCH: 2149 - 9225

Yıl/Year/Год: 6, Sayı/Number/Номер:
25, Aralık/December/Декабрь 2020,
s./pp. 381-404

Geliş/Submitted/ Отправлено: 10.11.2020

Kabul/Accepted/ Принимать: 22.12.2020

Yayın/Published/ Опубликованный: 25.12.2020

10.29228/kesit.47718

Araştırma Makalesi
Research Article
Научная Статья

Prof. Dr. Halil İbrahim ZEYBEK

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi
Coğrafya Bölümü, Türkiye
zeybekhi@gmail.com

 ORCID 0000-0002-4097-9079

Doç. Dr. Faruk AYLAR

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi
Coğrafya Bölümü, Türkiye
farukaylar@gmail.com

 ORCID 0000-0003-4439-9079

Doç. Dr. Muhammet BAHADIR

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi
Coğrafya Bölümü, Türkiye
muhammetbahadr@gmail.com

 ORCID 0000-0001-5068-4250

ÇATAK KANYONU CAM SEYİR TERASI, AZDAVAY/KASTAMONU¹

ÇATAK CANYON GLASS VIEWING TERRACE, AZDAVAY / KASTAMONU

Öz: Bu çalışmada, 2017 yılında turizme açılan Çatak Kanyonu Cam Seyir Terası incelenmiştir. Bu tesis, Türkiye’de son yıllarda alternatif turizm faaliyetleri kapsamında gelişme gösteren alanlardan birisi olan kanyon turizmi ve bu kanyonların vadi yamaçlarından birisi üzerine inşa edilerek kanyonun geniş bir perspektiften görülmesine imkân tanıyan seyir teraslarından birisidir. Kastamonu iline bağlı Azdavay ilçe merkezinin 7 km kuzeybatısında yer alan cam seyir terası, Çatak Kan-

¹ No conflicts of interest were reported for this article./Bu makale için herhangi bir çıkar çatışması bildirilmemiştir. Corresponding Author/Sorumlu Yazar: Faruk AYLAR

Cite as/Atıf: Zeybek, H. İ., Aylar, F. ve Bahadır, M. (2020). Çatak Kanyonu Cam Seyir Terası, Azdavay/Kastamonu. *Kesit Akademi Dergisi*, 6 (25): 381-404. <http://dx.doi.org/10.29228/kesit.47718>

Checked by plagiarism software. Benzerlik tespit yazılımıyla kontrol edilmiştir. CC-BY-NC 4.0

yonunun doğu yamacı üzerinde inşa edilmiştir. Çalışma ile Çatak Kanyonu Cam Seyir Terası ve yakın çevresinin coğrafi özelliklerini incelemek, turizm ve rekreasyon alanı olarak sürdürülebilir ve etkin kullanımına yönelik planlama önerilerine katkıda bulunmak amaçlanmıştır. Buna yönelik olarak 2018 ve 2019 yaz aylarındaki arazi çalışmalarıyla sahanın coğrafi özellikleri ile yakın çevresindeki destinasyon alanları tespit edilmiş, ziyaretçi ve işletmecilerle görüşmeler gerçekleştirilmiş, ilgili kurum ve kuruluşlardan cam seyir terası ile ilgili veriler temin edilerek yorumlanmıştır. Çatak Kanyonu Cam Seyir Terası 2017 yılı eylül ayında turizme açılmasından 2020 yılının başlarına kadar devamlı artan bir ziyaretçi sayısına ulaşmıştır. Kısa sayılabilecek bir sürede Azdavay ilçesi ve Kastamonu ili turizmine sağladığı katkılar düşünüldüğünde bu tesisin yapılmasının isabetli bir yatırım olduğunu göstermektedir. Tesis açıldığı günden bugüne toplam 130.764 kişi ziyaret etmiştir. Özellikle tesiste yapımı süren engelsiz yürüyüş yolunun da tamamlanmasıyla gelen ziyaretçi sayısının daha da artacağı düşünülmektedir. Cam seyir terasının etkin kullanılması için yakın çevresinde bulunan diğer destinasyon alanları ile birlikte planlanarak, Batı Karadeniz tur güzergahlarına dahil edilmesi de büyük önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Cam seyir terası, Engelsiz yürüyüş yolu, Alternatif turizm, Azdavay, Kastamonu

Abstract: In this study, Çatak Canyon Glass View Terrace, which was opened to tourism in 2017, was examined. This terrace which is one of the areas showing the canyon development in the context of tourism activities in Turkey allows to see the canyon from a broad perspective. It was built on one of the slopes of the canyon. The glass observation deck, located 7 km northwest of Azdavay district center of Kastamonu province, was built on the eastern slope of the Çatak Canyon. The aim of this study is to examine the geographical features of the Çatak Canyon Glass View Terrace and its close surroundings, and to contribute to the planning suggestions for sustainable and effective use as a tourism and recreation area. For this purpose, during the summer months of 2018 and 2019, the geographical features of the site and the destination areas in its vicinity were determined, meetings were held with visitors and operators, and data on the glass viewing terrace were obtained from relevant institutions and organizations and interpreted. Çatak Canyon Glass Observation Terrace has reached a steadily increasing number of visitors from its opening to tourism in September 2017 until the beginning of 2020. Considering its contribution to the tourism of Azdavay district and Kastamonu province in a short period of time, it shows that the construction of this terrace is an appropriate investment. A total of 130,764 people have visited it since its opening. It is thought that the number of visitors will increase even more with the completion of the barrier-free walking path that is under construction in. It is of great importance that the glass observation deck is planned together with other destination areas in its vicinity and included in the Western Black Sea tour routes.

Key Words: Glass viewing terrace, Barrier-free walking path, Alternative tourism, Azdavay, Kastamonu

1. Giriş

Doğal ve tarihi turistik çekicilikler bakımından oldukça zengin olan ülkemizde son dönem turizm planlamalarında iki temel husus dikkati çekmektedir. Bunlardan biri turizmin belli bölgelerin tekeline çıkarılarak tüm ülke geneline yayılması, diğeri ise turizmin çeşitlendirilmesidir.

Türkiye, yerli ve yabancı birçok turist talebini karşılayabilecek tarihi, kültürel, doğal çekiciliklere sahip olup, farklı turizm faaliyetlerinin sürdürülebileceği önemli bir potansiyele sahiptir. Ancak bu potansiyelin değerlendirilerek turizmin gelişmesi turistlerin ihtiyaçlarını karşılayacak geniş bir olanaklar ve hizmetler dizisinin oluşturulması ile mümkün olmaktadır (Özgüç, 1994). Dünyadaki hızlı ekonomik, sosyal, siyasal ve teknolojik gelişmelerle birlikte turizm faaliyetlerinde de büyük bir değişim gözlenmektedir. Son yıllarda alışlagelmiş turizm etkinliklerinin dışında, tabiatla iç içe abartılı olmayan tesislerde iyi bir hizmet sunulduğu, tahrip edilmemiş ve temiz bir çevrede insanların tatil yapma isteği giderek artış göstermektedir. Bu yeni turizm anlayışı ile maksimum kar sağlamayı hedefleyen kitle turizmi yerine, bireysel ve küçük gruplar halinde gelecek turistleri çekmeyi, turizm faaliyetlerini daha uzun bir zaman ve farklı özelliklere sahip turizm çekiciliği olan mekanlara yaymak hedeflenmektedir (Paslı ve Çelikkanat Paslı, 2019).

Alternatif turizm kapsamında değerlendirilen bu tür yeni alanlarda sürdürülebilir turizm faaliyetlerinin gelişmesinde, bu alana gelen turistlerin devamlılığı ve buradan memnun ayrılması önemli bir etkidir. Bu kapsamda bu alanlarda gelen ziyaretçilerin isteklerini karşılayabilecek yatırımların yapılması ve ziyaretçilerin yaptıkları bu aktivite sonucunda memnun ayrılması önem taşımaktadır. Nitekim, hızla gelişen teknoloji ve buna bağlı ortaya çıkan sosyal medya kavramı, turizmin yeni gelişmeye başladığı bu alanların tanıtılmasında ve gelen ziyaretçi sayısının artmasında önemli bir etkiye sahip olmaya başlamıştır (Aylan, 2019). Son yıllarda alternatif turizm faaliyetleri kapsamında gelişme gösteren alanlardan birisi de kanyon turizmi ve bu kanyonların vadi yamaçlarından birisi üzerine inşa edilerek kanyonun geniş bir perspektiften görülmesine imkân tanıyan seyir teraslarıdır.

Nitekim resmi rakamlara göre dünyada en çok ziyaret edilen ABD'deki Antilop Kanyonu, jeomorfolojik peyzaj açısından olağanüstü görünümüyle gelen turistler için fotojenik bir yapıya sahiptir. Aynı ülkede bulunan Büyük (Grand) Kanyon da yine bu ülkede en çok ziyaret edilen kanyonlardan bir diğeridir. Her iki kanyon da kanyoning, trekking, rafting, manzara seyretme, fotoğraf çekme gibi turistik aktivitelerin yapıldığı birçok kaynak değerlere sahiptir. Dünyanın diğer ülkelerinde de benzer özelliklere sahip büyük kanyonlar bulunmaktadır. Bunlar arasında Namibya'da bulunan dünyanın en geniş kanyonlarından olan Fish River Kanyonu'nu ve Çin'deki Dünya Kültür Mirası listesinde bulunan Wulingyuan Kanyonu'nu ile Meksika'daki Copper Kanyonu'nu saymak mümkündür (İbret ve Cansız, 2016).

Türkiye'de kanyon turizmi açısından son yıllarda önemli gelişmeler yaşanmakta olup, Köprülü Kanyonu (Antalya), Düver Kanyonu (Antalya), Lamas Kanyonu (Mersin), Göksu Kanyonu (Mersin), Çoruh Vadisi (Artvin), İhlara Vadisi (Aksaray), Saklıkent Kanyonu (Fethiye/Muğla), Ulubey Kanyonu (Uşak), Şahinkaya Kanyonu (Vezirköprü/Samsun), Reşadiye (Zinav) Kanyonu (Reşadiye/Tokat), Ozan Kanyonu (Malatya), Küre Dağları Milli Parkı sınırları

içerisinde bulunan Horma Kanyonu (Pınarbaşı/Kastamonu), Valla Kanyonu (Pınarbaşı/Kastamonu), Ulukaya Kanyonu (Ulus/Bartın) ve çalışmaya konu olan cam seyir terasının da vadi yamacında kurulduğu Çatak Kanyonu (Azdavay/Kastamonu) gibi yerler Türkiye’de kanyon turizmi açısından kaynak değerleri olan yerler arasında bulunmaktadır (Ceylan, 2004; Özdemir, Zaman ve Sever, 2004; Çetinkaya, Kambu ve Nakamura, 2014; Gül ve Zeybek, 2017; Gürgöze ve Uzun, 2017; Zeybek ve diğ., 2017; Çatır ve Şimşek, 2019).

Genel itibarıyla bu kanyon vadilerin kaynak değerleri, dinlenme, konaklama, tekne gezintileri, doğa yürüyüşleri, yaban hayatı izleme, manzara seyretme, fotoğraf çekme, rafting, kanyoning gibi pek çok aktivitelerden oluşmaktadır. Bu kanyon vadilerin bazılarında bulunan cam seyir terasları ise jeomorfolojik peyzaj açısından muhteşem görünümüyle gelen ziyaretçilerin manzarayı seyretmelerine ve fotojenik yapısıyla da yaşanan anı fotoğraflamalarına olanak sağlamaktadır (Tanrısever ve diğ., 2016).

Bu kapsamda Türkiye’de sayıları son yıllarda giderek artan seyir terasları bazen şehre hakim bir yerde yapılırken (*Torul Kalesi cam terası/Gümüşhane, Çankırı cam terası, Abana seyir terası/Kastamonu, Safir Seyir Terası/İstanbul, Tillo Kalesi cam terası/Siirt*) bazen de kanyon vadilerin vadiyi geniş bir perspektiften gören hakim bir noktasına yapılmıştır (*Kristal teras/Safranbolu, Hatila Vadisi cam teras/Artoin, Ulubey Kanyonu cam terası/Uşak, Valla Kanyonu seyir terası/Kastamonu, Levent Vadisi seyir terası/Malatya, Çatak Kanyonu cam seyir terası/Kastamonu*) (İbret ve Cansız, 2016). Türkiye’de alternatif turizm faaliyetleri kapsamında kanyon vadilere yapılan seyir terasları; bu alanlarda turizm faaliyetlerini geliştirmek, turizmin ekonomik katkısını artırarak sürdürülebilir bir hale getirmek, doğal yapısı bozulmamış bu tür alanlarda kırsal kalkınmaya destek olmak için ekoturizm ve rekreasyonel faaliyetleri ön plana çıkararak daha fazla sayıda turist çekmeyi amaçlamaktadır (İbret ve Cansız, 2016).

Çatak Kanyonu Cam Seyir Terası, günümüzde milli park statüsünde koruma altında olan Küre Dağları Milli Parkı sınırları içerisinde kalan Çatak kanyonunun orta kesiminde vadinin doğu yamacı üzerinde yapılmıştır. Küre Dağları Milli Parkı, 07.07.2000 tarihinde milli park statüsüne geçmiş Kastamonu ve Bartın il sınırları içerisinde yaklaşık 37.753.35 hektar alana sahip ve bağımsız denetimle sertifikalanmış milli parklardan oluşan bir koruma alanı ağı olan Pan Parks (Protected Area Network) ağına dahil edilmiş. Türkiye’nin tek korunan alanıdır (URL 1). Batı Karadeniz Karst Kuşağı’nda yer alan Küre Dağları Milli Parkı jeolojik yapısı, iklim ve akarsuların etkisi ile oluşmuş derin kanyonlar, boğazlar, mağaralar, şelaleler ve diğer karstik şekiller bakımından Türkiye’nin zengin alanlarından birisidir. Milli park zengin tür, habitat ve genetik çeşitliliğe ve ayrıca nadir ve nesli tehlike altındaki türlerin varlığı ile doğa koruma açısından Türkiye’nin önemli sahalarından birisini oluşturmaktadır (URL 1).

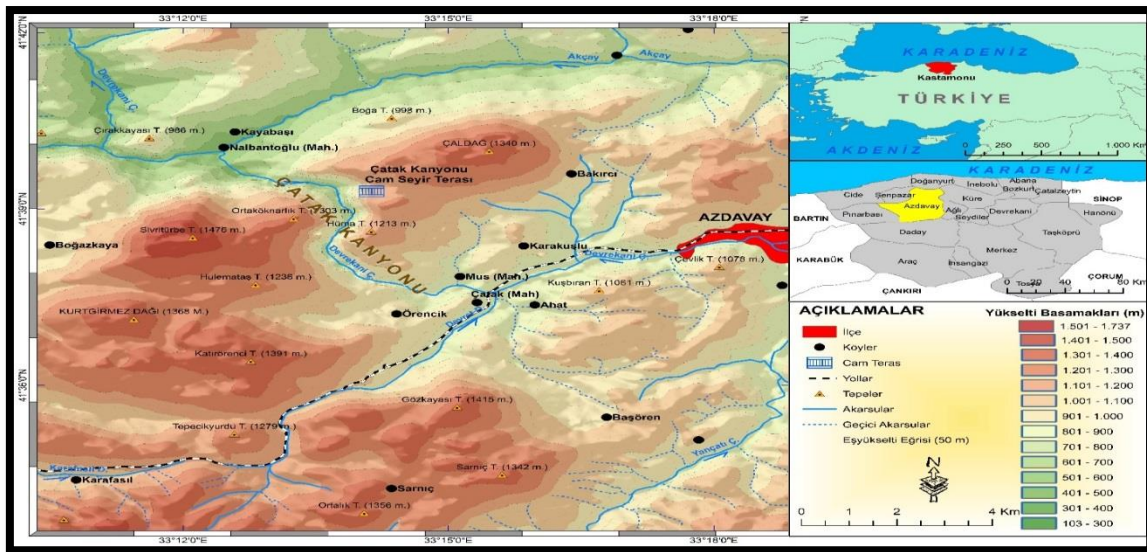
Bu çalışmada, Çatak Kanyonu üzerinde kurulan cam seyir terasının yöre turizmine sağladığı katkı incelenmiştir. Kanyon Küre Dağları Milli Parkı’nın güneydoğu kesiminde yer almaktadır. Küre Dağları üzerinde doğu-batı yönünde uzanan ve Türkiye’nin doğa harikası alanlarından birisi olan Küre Dağları Milli Parkı’nın önemli turizm değerleri arasında bulunan Çatak Kanyonu, yerel ve ulusal turistlerin ziyaret ettiği önemli bir çekiciliktir. Çatak Kanyonu vadi yamacına yapılan cam seyir terasına yönelik, gelen ziyaretçi sayısının artırılması ve sürdürülebilir kullanımına yönelik yapılması gerekenlerin ortaya konulması bu tür tesislerin tu-

rizme etkilerini belirlemek açısından önem taşımaktadır. Nitekim Kastamonu ile Azdavay ilçesi için yapılacak turizm planlamalarında Çatak Kanyonu cam seyir terasının da bu dahil edilmesiyle doğal-kültürel zenginlik açısından Türkiye'nin önemli illerinden birisi olan Kastamonu ilinin turizm destinasyonlarına bir katkı sağlanmış olacaktır.

2. Araştırma Sahasının Yeri ve Sınırları

Çatak Kanyonu Cam Seyir Terası, Batı Karadeniz Bölümü'nün önemli akarsularından birisi olan Devrekani çayının Azdavay ile Pınarbaşı ilçeleri arasında oluşturduğu Çatak Kanyonu'nun doğu yamacı üzerinde inşa edilmiştir (Şekil 1). Kanyon, Azdavay ilçesine bağlı Ahat köyünün Çatak mahallesi yakınından başlar ve yaklaşık 8 km boyunca yer yer 900 m nispi yükseltilere sahip dar ve derin bir vadi şeklinde güneydoğu-kuzeybatı yönünde bir uzanış göstererek Kayabaşı köyüne bağlı Nalbantoğlu mahallesine kadar devam eder. Manzaraya hâkim ve kanyonun büyük bölümünün görülebilmesi amacıyla Çatak Kanyonu cam seyir terası, Çaldağ (1340 m) ile Ortaköknarlık tepe (1303 m) arasında kanyonun doğu yamacında bulunan bir sırt üzerinde inşa edilmiştir. Çatak kanyonu Cam Seyir Terasının Azdavay ilçe merkezine uzaklığı 7 km, Pınarbaşı ilçe merkezine uzaklığı 22 km ve Kastamonu şehrine uzaklığı ise 108 km'dir.

Çatak Kanyonu Cam Seyir terasına ulaşmak için çeşitli yönlendirme levhaları konulmuştur. Bu tabelalardan bazıları Azdavay ilçe merkezinde bulunmaktadır (Fotoğraf 1). Tesise ilçe merkezinden ulaşmak için Azdavay'ı Pınarbaşı ilçesine bağlayan karayolunun 1. km'sinde Bahçelievler mahallesi yol ayrımını takip etmek gerekmektedir. Bu yol ayrımından sonra Bahçelievler mahallesinin girişindeki Küre Dağları Milli Parkı Çatak Kanyonu tabelasını geçtikten yaklaşık 5 km sonra Çatak Kanyonu Cam Seyir Terası ile Milli Park içindeki yürüyüş yolunu gösteren yol ayrımını takip etmek gerekmektedir (Fotoğraf 2, 3). Bahçelievler mahallesinden buraya kadar olan yol 2018 yılında bozuk bir asfalt iken 2019 yılında yeniden asfalt kaplanarak nitelikli bir hale getirilmiştir. Bu yol ayrımından itibaren yaklaşık 1 km parke taş döşeli yoldan gidildikten sonra araç park alanına gelinmektedir (Fotoğraf 4). Araç park alanından yaklaşık 300 m lik bir yürüyüş yolu sonunda da cam seyir terasına ulaşılmaktadır.

Şekil 1. Çatak Kanyonu Cam Seyir Terası ve yakın çevresinin lokasyon haritası.

Fotoğraf 1. Çatak Kanyonu Cam Seyir Terasına Azdavay ilçe merkezinden gidişi gösteren yönlendirme tabelası.

Fotoğraf 2. Bahçelievler mahallesindeki Küre Dağları Milli Parkı Çatak Kanyonu giriş tabelası.

Fotoğraf 3. Çatak Kanyonu Cam Seyir Terasına ile yürüyüş yol ayrımını gösteren yönlendirme tabelası.

Fotoğraf 4. Çatak Kanyonu Cam Seyir Terasına 300 m mesafede bulunan araç park alanı.

3. Çalışmanın Konusu ve Amacı

Azdavay ilçesinin doğal ortam özellikleri ilçede beşerî ve ekonomik faaliyetlerin gelişimini sınırlandırmıştır. Yörenin başlıca geçim kaynağı olan tarım ve hayvancılık faaliyetlerinin bile zor şartlarda yürütüldüğü ilçede, ulaşım imkânlarının da az gelişmiş olması ve büyük yerleşim alanlarına uzak olması gibi etkenler ekonomik gelişmeyi kısıtlamıştır. Azdavay ilçesinde sermaye ve yatırımların yeterli düzeyde olmaması nedeniyle sanayi, ticaret, turizm gibi faaliyetlerin de istenilen düzeyde gelişmediğini söylemek mümkündür.

Kastamonu ilinin nüfus ve ekonomik potansiyel bakımından az gelişmiş ilçelerinden birisi olan Azdavay'ın sosyoekonomik açıdan da Türkiye genelindeki sıralamalarda geri sıralarda olduğu görülmektedir. Nitekim 2019 yılında Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının hazırladığı ilçelerin 2017 yılı sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralaması araştırmasında Azdavay gelişmişlik indeksine göre Türkiye'deki toplam 970 ilçe arasında 722. sırada yer almaktadır. Bu çalışma demografik, istihdam, eğitim, sağlık, rekabetçilik, mali ve yaşam kalitesi ana başlıklarında top-

lam 32 değişkenin incelenmesiyle ortaya çıkmış değerleri içermektedir. Yine bu çalışma da Azdavay Kastamonu iline bağlı 20 ilçe arasında 17. sırada yer almaktadır (SEGE, 2017). Bu nedenle son yıllarda yörenin doğal güzelliklerinin (mağara, şelale, kanyon, ormanlar, vb.) giderek tanınmaya başlaması ve gelen ziyaretçi sayısındaki artış yörenin kalkınmasında turizmin önemli bir etki yapacağını göstermektedir. Bu kapsamda yörenin turizm faaliyetlerine katkı sağlamak için yapılan Çatak Kanyonu Cam Seyir Terasının ilçe ekonomisine önemli katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Azdavay ve Kastamonu ekonomisine turizmin katkısını arttırmaya amaçlayan Çatak Kanyonu Cam Seyir terasının ihalesi Kastamonu İl Özel İdare Müdürlüğü tarafından Mayıs 2016 yılında yapılmış ve Temmuz 2017 yılında yapımına başlanan cam seyir terası eylül ayında tamamlanarak 4 Eylül 2017 yılında ziyarete açılmıştır. Yaklaşık 1 milyon TL yatırımla tamamlanan ve çevre düzenlemesi yapılan tesis Azdavay Belediyesine tarafından işletilmektedir (URL 2). Turizmin yörede geliştirilmesine yönelik yapılan bu yatırımın amacına ulaşması için tesisin sürdürülebilir kullanımına yönelik planlamaların yapılması gerekmektedir.

Bu gereklilikten yola çıkılarak gerçekleştirilen bu çalışmanın hedefleri;

- Çatak Kanyonu cam seyir teras ve çevresinin coğrafi özelliklerini belirlemek ve bu özelliklerin yöre turizmi potansiyeli üzerindeki etkilerini yorumlamak,
- Cam seyir terası ve gelen ziyaretçilerin ihtiyaçlarını karşılamak için yapılan eklentilerin, tesis için açılan karayolu ile engelli yollarının inşaa sürecinde yaşanan mekânsal değişiklikleri ortaya koymak,
- Önemli miktarda yatırımla tamamlanan bu tesisin açılışından bu yana gelen ziyaretçi sayısının somut verilerle ortaya konulup yörenin ekonomisine katkısını belirlemek,
- Cam seyir terasını ziyaret edenlerin daha çok nerelerden geldiğini belirleyerek buna göre planlamalar yapmak, tesisin ulaşılabilirliğini arttırmaya yönelik haritalar hazırlayarak, çevresindeki yerleşim alanlarından cam seyir terasına ulaşan ve yakın çevresindeki diğer destinasyon alanlarını ile de ilişkilendirerek alternatif gezi rotaları oluşturmak,
- Gelen ziyaretçilerin farklı beklentileri göz önünü alınarak tesiste bu insanların beklentilerine cevap verecek ve daha fazla vakit geçirmelerini sağlayacak planlamalar yapmak,
- Çatak Kanyonu cam seyir terasının turizm potansiyelini, yöre ekonomisine katkısını belirlemek, sürdürülebilir ve etkin kullanımına yönelik planlamalar yapıp öneriler sunmak,

4. Yöntem ve Malzeme

Bu çalışma hazırlanırken Çatak kanyonu Cam Seyir Terasının yapımından yaklaşık bir yıl sonra ilk arazi çalışması gerçekleştirilmiştir. 2019 yılı ağustos ayında tekrar arazi çalışması yapılarak cam seyir terasının yapılmasından önceki ve sonraki durum belirlenmeye çalışılmıştır. Ayrıca ilgili çeşitli kurum ve kuruluşlardan veriler temin edilmiş, tesis görevlileri, Küre Dağları Milli Park Müdürlüğü, Azdavay belediyesi ve Kastamonu İl Özel İdare Müdürlüğü ile İl Turizm Müdürlüğünde görevli kişiler, yöre halkı ve ziyaretçiler ile görüşmeler yapılarak bilgi alınmıştır.

Arazi çalışmaları sırasında koordinat ve yükseklik ölçümleri GPS cihazı ile yapılmıştır. Cam seyir terasın fotoğraflanması sırasında havadan görüntü alabilmek amacıyla ise drone

kullanılmıştır. Büro çalışmaları sırasında araziden ve literatürden derlenen bilgiler Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS) teknikleri kullanılarak haritalanmıştır. CBS analizleri sırasında 15 m yerel çözünürlüğe sahip ASTER uydu görüntülerinden 3D analiz yöntemi kullanılarak Çatak Kanyonu cam seyir terası ve yakın çevresinin Sayısal Yükseklik Modeli haritası (DEM) üretilmiştir. Bu DEM verisi yardımıyla sahanın yükselti basamakları haritası elde edilmiştir. Ayrıca araştırma sahasının coğrafi özelliklerinin belirlenmesi ve açıklanmasında Harita Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanmış Azdavay ve yakın çevresini kapsayan 1/25.000 ölçekli E30c1 ve E30d2 topoğrafya haritaları kullanılarak sahanın topoğrafya ve hidrografik özellikleri incelenmiş, elde edilen veriler hazırlanan haritalarda ve çalışmanın ilgili bölümlerinde kullanılmıştır. Meteoroloji Genel Müdürlüğü'nden temin edilen Azdavay Meteoroloji İstasyonuna ait veriler yardımıyla sahanın iklim özellikleri değerlendirilmiş ve turizm faaliyetleriyle bağlantılı olarak açıklanmıştır. Çatak Kanyonu Cam Seyir Terasının konumu, yöredeki büyük yerleşim merkezlerine ve diğer turistik çekiciliklere uzaklığı ve çeşitli özellikleri Google Earth programı kullanılarak sayısallaştırılmış ve haritalanmıştır. Küre Dağları Milli parklar Müdürlüğü'nden 2017, 2018 ve 2019 yıllarına ait aylık cam seyir terasını ziyaret edenlerin sayısı temin edilerek bu veriler tablo ve grafik haline getirilerek yorumlanmış ve değerlendirmelerde bulunulmuştur.

5. Bulgular

5.1. Çatak Kanyonu Cam Seyir Terası

Kuzey Anadolu Dağlık Kuşağı içerisinde bulunan Azdavay, Kastamonu ilinin kuzeybatı bölümünde yer almaktadır. İlçe kuzeyde Cide, Şenpazar, Doğanyurt, güneyde Daday, batıda Pınarbaşı, doğuda Küre ve Ağlı ilçeleri ile çevrilidir. Azdavay oldukça eski bir tarihe sahip olup, ilçe Candaroğulları zamanında Kastamonu sancağına bağlı 36 kadıktan biri olarak idare edilmiş, 1460 yılında Fatih Sultan Mehmet'in Kastamonu'yu Osmanlı topraklarına katmasıyla Azdavay da Osmanlı İmparatorluğuna dahil edilmiştir. Cumhuriyet döneminde çıkarılan 14.2.1945 tarih ve 4869 sayılı kanun ile Azdavay 20 Nisan 1946 tarihinden itibaren ilçe statüsü kazanmıştır (URL 3). Çalışmaya konu olan Çatak Kanyonu Cam Seyir Terası Azdavay ilçesine 7 km mesafede bulunmaktadır.

Tesis Azdavay Belediyesine tarafından işletilmektedir. Çatak Kanyonu Cam Seyir Terası, Devrekani Çayı vadi tabanından 450 m'lik nispi yükseltisi ile Türkiye'nin en yüksek cam seyir teraslarından birisidir. Nitekim Türkiye'nin en fazla ziyaretçi çeken cam teraslarından bazılarının nispi yükseltilerine bakıldığında, Siirt'teki Tillo Kalesi Cam Terası 1100 m, Kastamonu'daki Valla Kanyonu Seyir Terası 720 m, Malatya'daki Levent Vadisi Seyir Terası 250 m, Gümüşhane'nin Torul ilçesindeki cam teras 240 m, Artvin'deki Hatila Vadisi Cam Terası 220 m, Uşak'taki Ulubey Cam Terası 150 m, Çankırı'daki cam teras 100 m, Safranbolu'daki Kristal Cam Teras 80 m yüksekliğe sahiptir (URL 4).

Çatak Kanyonu Cam Seyir Terası, 15 m'si kanyon boşluğunda olmak üzere toplam 33 m uzunluğunda ve 10 m genişliğinde çelik konstrüksiyon üzerine yapılmıştır (Fotoğraf 5). Yaklaşık 25 ton metal ağırlığı 10 ton cam ağırlığı ve 250 kişilik kapasitesi ile terasın toplam boşluktaki ağırlığı yaklaşık 60 tondur. Buna karşılık çelik konstrüksiyonun arka tarafında, yani kayalara basan bölümünde ise boşluktaki güvenliğini sağlamak amacıyla beton içine alınan ve inşaat demiri ile sarılmış yaklaşık 18 m'lik çelik konstrüksiyon bölümünün yükü 900 tondur (URL 4).

Cam teras konumu itibariyle ziyaretçilerine oldukça geniş bir görüş alanı sunmaktadır. Nitekim Devrekani Çayı'nın açtığı Çatak Kanyonu'nun yaklaşık 7 km'lik bölümü cam teras üzerinden görülebilmektedir (Fotoğraf 6).

Fotoğraf 5. Çatak Kanyonu Cam Seyir Terası'nın çelik konstrüksiyonu 2017 ağustos ayında yerleştirilmiştir (URL 5).

Fotoğraf 6. Çatak Kanyonu Cam Seyir Terası ziyaretçilerine havanın açık olduğu günlerde yaklaşık 7 km boyunca muhteşem bir manzara izleme fırsatı sunmaktadır.

Çatak Kanyonu Cam Seyir Terasının yapılacağı yer ile ilgili çalışmalara Küre Dağları Milli Park Müdürlüğü ve Azdavay Belediyesi yetkililerince 2016 yılında başlanmış ve kanyonu daha geniş açıdan görebilen şimdiki yeri cam seyir terasın yapım yeri olarak belirlenmiştir. 2017 yılının eylül ayında hizmete açılan tesisin yol, otopark ve diğer hizmet alanları ile altyapı eksiklerinin tamamlanması 2018 ve 2019 yılı içerisinde gerçekleştirilmiştir (Fotoğraf 7, 8). Tesis ilk açıldığında gelen ziyaretçilerin ihtiyacını karşılayacak herhangi bir eklenti bulunmazken, 2018 ve 2019 yıllarında yapılan çalışmalarla bu eksiklikler büyük kısmıyla hızla giderilmiş ve tesisin giriş kısmına kafeterya, yöresel ürün satış yerleri, dinlenme yerleri, lavabolar gibi görsel açıdan tesis ile uyumlu eklentiler ve yürüyüş parkurları yapılmıştır (Fotoğraf 9, 10, 11, 12). Bütün bu yatırımlar ve düzenlemeler ziyaretçilerin tesiste daha fazla kalmasını ve kaliteli vakit geçirmesini sağlamıştır. Ayrıca tesise yaklaşık 1 km uzunluğunda engelli yürüyüş yolu eklenmesi ile insanımıza olan değerın gösterilmesi önemli bir gelişme ve yöre turizmine önemli bir kazanım olmuştur.

Fotoğraf 7. Araç parkından cam seyir terası-

Fotoğraf 8. Araç parkından cam seyir terasına

na giden yolun 2018 yılı bahar aylarında stabilize hali.

giden yol 2019 yılında parke taş ile kaplanmıştır.

Fotoğraf 9. Cam seyir terasının girişindeki bilet gişesi ve sol tarafta lavabolar (2018 yılı).

Fotoğraf 10. Cam seyir terasının girişindeki bilet gişesi 2019 yılında yeniden yapılmıştır.

Fotoğraf 11. Cam seyir terasının girişinde gelen ziyaretçilerin dinlenebileceği ve yöresel lezzetleri tadabileceği kafeterya.

Fotoğraf 12. Çatak Kanyonu Cam Seyir Terası aynı zamanda orman içerisinde ziyaretçilerine yürüyüş imkânı da sağlamaktadır.

5.2. Yörenin Doğal Ortam Özellikleri ve Turizm Potansiyeli

Çatak Kanyonu Cam Seyir Terası'nın da bulunduğu Azdavay ilçesi ve yakın çevresinin turistik çekiciliklerinin ortaya çıkmasında doğal ortam özellikleri büyük etkiye sahiptir. Nitekim Cam seyir terasının vadi yamacının üzerinde kurulu olduğu Çatak Kanyonu Üst Jura-Alt Kretase yaşlı İnaltı formasyonu içinde açılmıştır. Neritik-şelf özellikli kireçtaşlarından oluşan bu formasyon bol kırıklı ve çatlaklı, altta beyaz, açık gri, gri renkli, genellikle kalın tabakalı rekrystalize kireçtaşlarından oluşmakta olup yaklaşık 480 m kalınlığa sahiptir (Uğuz ve Sevin, 2010). Bu formasyonda cam seyir terasının 2 km güneyinde bulunan Medil Mağarası, barındırdığı damlataş şekilleri yanında arkeolojik değeri ile önemli bir turistik değere sahiptir (Aylar ve diğ., 2019). Turistik planlama açısından Medil Mağarası (Fotoğraf 13, 14) ve Çatak Kanyonu Cam Seyir Terasının birlikte ele alınıp değerlendirilmesi yöreyi ziyaret eden turist sayısının arttırılmasına önemli katkı sağlayacak niteliktedir.

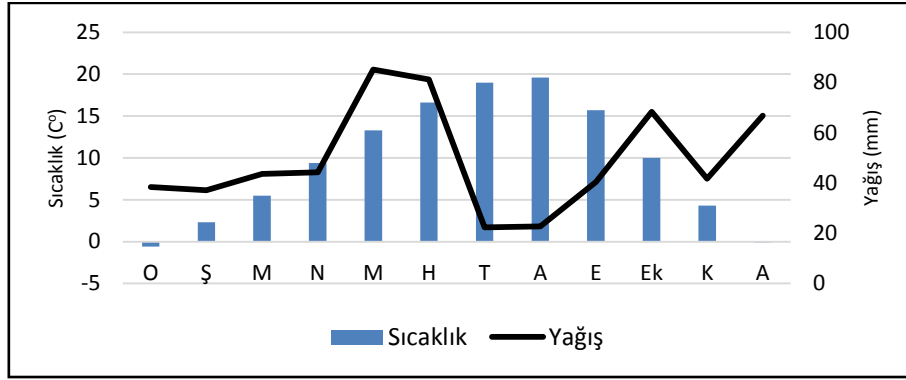
Karadeniz kıyı dağları Neojen öncesinde kara durumuna geçmiş ve ilksel eğime bağlı olarak akarsu şebekesi kurulmuştur. Bölgenin orojenik gelişimine paralel olarak, araştırma sahası da yükselmeye devam etmiştir. Bununla birlikte tektonik sükûn dönemlerinde, sahada geniş aşınım yüzeyleri ve aşınım basamakları oluşmuştur (Öner, 1990; Uzun, 1995, Kurter, 1982). Yükselmenin hızlandığı dönemlerde ise, akarsular yataklarına saplanmış, Çatak kanyonunda olduğu gibi derin yarılmış vadiler oluşmuş, eski aşınım yüzeyi parçaları plato görünümü kazanmıştır (Şekil 2). Araştırma sahasının da bulunduğu kıyı dağları halen yükselmeye devam etmektedir. Yapılan bir çalışmada, sahanın son 545 bin yıllık dönemde ortalama 0.28 ± 0.07 m/binyıl hızla yükseldiği belirlenmiştir (Berndt ve diğ., 2018). Nitekim, Çatak Kanyonunun da bulunduğu Devrekani Çayı havzasının bu bölümünde 1000 m ler seviyelerinde bir aşınım yüzeyi gelişmiştir (Kurter, 1982). Ancak güneyden kuzeye doğru nispeten eğimli olan bu aşınım yüzeyinin üzerinde yükselteleri 1400 m ye varan zirveler bulunmaktadır. Çatak Kanyonu ve yakın çevresinde morfolojik üniteler eskiden yeniye ve güneyden kuzeye doğru Miyosen döneminde oluşmuş penepren, Üst Miyosen-Pliyosen pedimenti, sıyrılmış (eksüme) yüzeyler, akarsu şekilleri ve vadi tabanları şeklinde sıralanmaktadır (Keçer, vd. 2001). Çatak Kanyonunun Çatak mahallesi yakınında vadi tabanı 774 m yüksekliğe sahip iken Nalbantoğlu mahallesi güneyindeki çıkış kısmında vadi tabanı yüksekliği yaklaşık 565 m'dir. Kanyon çevresindeki en önemli yükselteleri Gözkayası Tepesi (1.415 m.), Katırörencitepe (1.391 m.), Çaldağ (1.340 m.), Ortaköknarlık Tepesi (1.303 m.), Hulemataştepe (1.236 m.), Hümatepe (1.213 m.) ve kanyonun batısında bulunan Sivritürbe Tepesi (1476 m.) oluşturmaktadır. Nitekim cam seyir terasının bulunduğu yerden gerek bu zirveler gerekse kanyon vadi geniş bir perspektiften görülmekte, bu ise ziyaretçilere eşsiz görüntüler sunmaktadır.

Küre Dağları'nın batı kesiminde yer alan Azdavay yöresi, coğrafi konumu itibarıyla Karadeniz ikliminin etkisi altındadır. Bununla birlikte çalışma sahasının kıyıda biraz içeride ve daha yüksek olması sebebiyle iklim elemanlarında asıl kıyı kuşağına göre farklanmalar ortaya çıkmaktadır. Azdavay Meteoroloji İstasyonu (825 m) rasat verilerine göre, yıllık ortalama sıcaklık $9,6$ °C, ortalama yıllık toplam yağış miktarı ise $592,1$ mm'dir (Tablo 1, Şekil 3). Aylık ortalama sıcaklıkların seyrine göre sıcaklığın en düşük olduğu ay $-0,6$ °C ile ocaktır. Buna karşılık yılın en sıcak ayını $19,6$ °C ile ağustos oluşturur. Seyir terasının bulunduğu alan Azdavay Meteoroloji İstasyonu'ndan yaklaşık 300 m yüksekte yer almaktadır. Bu nedenle sahada ortalama sıcaklıkların basit bir hesapla 8 C°nin altına inmesi, yıllık yağış miktarının ise 750 mm'nin üzerine çıkması beklenir. Yağışlar genellikle yağmur şeklinde düşmektedir. Ancak, kış mevsiminde etkili kar yağışları görülmektedir (Aylar ve diğ., 2019).

Tablo 1. Azdavay meteoroloji istasyonuna ait aylık ortalama sıcaklık (°C) ve aylık yağış (mm) verileri.

İstasyon	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	Ek.	K	A	Yıllık	
Azdavay	Ortalama Sıcaklık (°C)	-0,6	2,3	5,5	9,4	13,3	16,6	19,0	19,6	15,7	10,0	4,3	-0,1	9,6
	Aylık Toplam Yağış Miktarı	38,4	37,1	43,6	44,3	85,2	81,2	22,4	22,7	40,4	68,3	41,7	66,8	592,1
	Ortalama (mm)													

Kaynak: DMİGM (2019) rasat verileri.

Şekil 3. Azdavay'ın yıllık ortalama sıcaklık ve yağış grafiği.

Azdavay yöresinin iklim özellikleri genel anlamda değerlendirildiğinde kış aylarındaki düşük sıcaklıkların yaşandığı dönem dışında yılın büyük bölümü turizm potansiyeli bakımından bir avantaj olarak görülebilir. Kış aylarındaki düşük sıcaklıklar ve kar yağışlarına bağlı olarak yaklaşık 6 km lik karayolu ile 1 km uzunluğundaki yürüyüş yolunda ulaşım oldukça güç olabilmektedir. Bununla birlikte kış aylarında cam seyir terasından Çatak Kanyonu manzarası ise eşsiz bir güzellik ile gelen ziyaretçileri büyüleyecek niteliktedir.

Yörenin sularını Devrekani Çayı drene etmektedir. Bu akarsu Devrekani ilçesinin kuzeyindeki dağlık alandan batıya doğru akış göstererek Seydiler ilçesi çevresindeki Bük çayı, İncesi çayı, Halat çayı gibi yan kolları alarak akışına devam eder. Devrekani Çayı, Ağlı ve Azdavay çevresindeki Çalça deresi, Sarpun deresi, Yumacık deresi, Toka deresi, Akçay deresi ve Kanlıdere gibi yan kollarında katılmasıyla Pınarbaşı ilçesine ulaşır. Buradan itibaren Kuzey Anadolu dağlarının bölümdeki uzantıları içerisinde dar ve derin vadiler açarak akış gösteren Devrekani Çayı Çatak, Horma ve Valla olmak üzere üç önemli kanyon vadinin oluşumunu sağlamıştır. Bu kanyon vadileri aşan akarsu Cide ilçe merkezinin batısından denize dökülmektedir (Aylar ve diğ., 2019). Devrekani Çayı Batı Karadeniz Havzası'nda yaklaşık 2.322 km² lik bir su toplama alanına sahiptir. Devrekani Çayı ve yan kollarından oluşan bu açık havzanın su potansiyeli 400 milyon m³ civarındadır (Öztürk ve diğ., 2012).

Azdavay yöresinde oluşumlarında birinci dereceden iklim özelliklerinin etkili olduğu zonal topraklar içinde en geniş yayılışa sahip olanı kahverengi orman topraklarıdır. Bu topraklar dışında sahada ikinci derecede yer kaplayan toprak grubu ise kestane rengi topraklar oluşturmaktadır. Bu iki grubun dışında özellikle Devrekani Çayı vadi tabanının genişlediği kesimlerde alüvyal topraklar görülmektedir (Aylar, 2019). Dağlık alan eteklerinde ise kolüvyal topraklar yayılış gösterir.

Azdavay yöresi Küre Dağları Milli Parkının güneybatı bölümünde yer almakta olup bütünü ile orman alanı içerisinde yer almaktadır. Ayrıca orman altı örtüsü de yağışların fazlalığına bağlı olarak son derece zengindir. Ormanlar sert kışlara dayanıklı ve daha çok nemcil karakterdeki ağaçlardan oluşmaktadır. Öksin alt flora bölgesinin (Karadeniz Alanı) içerisinde yer alan Azdavay ve çevresinin daha çok yüksek alanlarında yayılış gösteren orman formasyonunu oluşturan elemanlardan göknar (*Abies nordmanniana subsp.*), kayın (*Fagus sp.*) ve sarıçam (*Pinus sylvestris*) türler yükselti ve bakıya bağlı olarak bazen saf ormanlar halinde bazen ise karışık ormanlar şeklinde yayılmıştır. Bu hâkim türlere eşlik eden diğer ağaç türleri ise akçaağaç (*Acer*

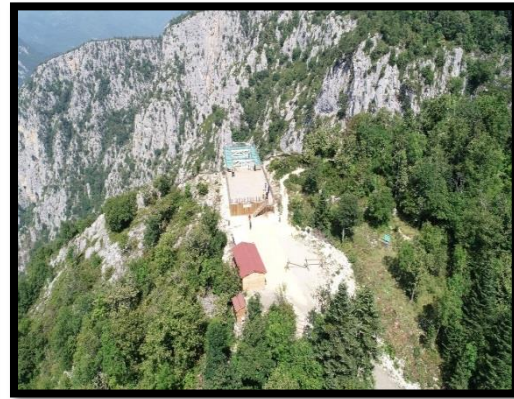
campestre), çınar yapraklı akçaağaç (*Acer platanoides*), kestane (*Castanea sp.*), adi gürgen (*Carpinus betulus*) gibi türlerdir. Devrekâni çayı havzası yağış fazlalığının etkisine bağlı olarak ormanaltı florası bakımından da oldukça zengindir. Eğrelti otu (*Pteridium aquilinum*), mor çiçekli ormangülü (*Rhododendron ponticum*), beyaz hindiba (*Cichorium inthybus.*), keçi fırtılı (*Cytisus pygmaeus*) orman altı florasının oldukça yaygın türleridir. Sahada yer yer ormanların tahrip edildiği alanlarda ise, yabani fındık (*Corylus sp.*), adi alıç (*Crataegus monogyna*), alıç (*Crataegus sp.*), ağızlık çalısı (*Staphylea pinnata*), kuşburnu (*Rosa canina*) gibi türler bulunmaktadır. Bazı korunaklı alanlarda tür çeşitliliği daha artmakta adi şimşir (*Buxus sempervirens*), yabani fındık (*Corylus sp.*), adi alıç (*Crataegus monogyna*), alıç (*Crataegus sp.*), kayın (*Fagus sp.*), dişbudak (*Fraxinus excelsior subsp. Excelsior*), kurtbağrı (*Ligustrum vulgare*), yabani elma (*Malus sylvestris subsp. Sylvestris*), muşmula (*Mespilus germanica*), titrek kavak (*Populus tremula*), erik (*Prunus domestica*), karayemiş (*Prunus laurocerasus officinalis*), kuşburnu (*Rosa canina*), söğüt (*Salix sp.*) gibi türler yaygın olarak görülmektedir (Aylar ve diğ., 2019).

5.3. Çatak Kanyonu Cam Seyir Terasının Turizm Potansiyeli ve Değerlendirilmesi

2017 yılında hizmete açılan Çatak Kanyonu Cam Seyir terasında 2019 yılındaki çalışmalar neticesinde altyapı ve iyileştirme çalışmaları tamamlanmıştır. Türkiye'nin önemli kanyon vadilerinden birisinin yamacı üzerine inşa edilen bu tesis, konumu, manzarası, doğal özellikleriyle birlikte, son yıllarda gittikçe popüler bir hale gelen cam seyir teras turizmi sayesinde, adrenalini tutkunlarını kendine çekmeyi başarmıştır (Fotoğraf 15, 16, 17, 18). Tesise gelen ziyaretçilerin daha konforlu ve güvenli bir seyahat etmeleri için 2017 yılında stabilize olan karayolu 2019 yılında asfalt hale getirilmiştir. Ayrıca asfalt yol ayırımından cam seyir terasına kadar yaklaşık 1,3 km mesafedeki yol ise parke döşenmiştir. Bununla birlikte Kastamonu İl Özel İdare Müdürlüğü tarafından 2020 Ocak ayında açılan ihale ile yaklaşık 300 m uzunluğunda cam seyir teras alanlarında Türkiye'nin ilk ve tek engelsiz yürüyüş yolunun yapımına başlanmıştır. Ancak bütün dünyada olduğu gibi Türkiye'de de etkisini gösteren COVID 19 salgını nedeniyle çalışmalara bir süre zorunlu olarak ara verilmiş olup, yetkililer ile yapılan görüşmelerde projenin 2020 yılı sonuna kadar bitirilmesi için çalışmaların devam ettiği ifade edilmiştir.

Fotoğraf 15. Çatak Kanyonu Cam Seyir Terasının boşlukta bulunan 15 m lik kısmının drone ile alınmış görüntüsü.

Fotoğraf 16. Cam seyir terasının hemen güneyinde ziyaretçilerin ihtiyaçlarının karşılandığı ek binalar bulunmaktadır.

Fotoğraf 17. Taban kısmı camdan yapılan cam seyir terası adrenalin tutkunlarını kendine çekmektedir.

Fotoğraf 18. Çatak Kanyonu Cam Seyir Terası çevresinde doğa yürüyüşü yapma imkânı bulunmaktadır.

Küre Dağları Milli Park Müdürlüğü Çatak Kanyonu Cam Terasının işletmesini 2018 yılı temmuz ayından itibaren Azdavay Belediyesine vermiştir. Bu tarihten itibaren tesise gelen ziyaretçi verileri düzenli olarak tutulmaya başlanmış ve elde edilen bu veriler Küre Dağları Milli Park Müdürlüğünden temin edilmiştir. Bu veriler ışığında tesisin önce yöre halkının, daha sonra ise başta bölge halkı ve diğer bölgelerden gelen ziyaretçilerin ilgisini çekmeyi başardığını göstermektedir.

2017 eylül ayında açılışı yapılan tesisi yıl sonuna kadar kaç kişinin ziyaret ettiği, veri bulunmağı için bilinmemektedir. Ancak açılışından işletmeye verilinceye kadar geçen yaklaşık 10 aylık sürede gelen ziyaretçilerin etkisiyle tesisin tanınmaya başlandığı söylenebilir. Bununla birlikte 2018 ve 2019 yıllarında yapılan yatırımlar ve iyileştirmeler neticesinde ziyaretçi sayısında önemli bir artış gerçekleştiği görülmektedir (Tablo 2). Tablodaki verilerden de anlaşılacağı üzere tesisin Azdavay Belediyesi tarafından işletilmeye başlandığı 2018 yılı temmuz ayında 2.800 kişi tesisi ziyaret etmişken ağustos ayında bu sayı 10.705 kişiye yükselmiştir. 2019 yılının aynı aylarında gelen ziyaretçi sayısında önemli bir artış görülmektedir. Nitekim 2019 yılının temmuz ayında tesisi 9.969 kişi ziyaret ederken ağustos ayında 21.194 kişi ziyaret etmiştir. 2020 yılında da bu artışın devam ettiği görülmektedir. Ancak 2020 yılının şubat ayında hem hava şartları hem de bütün dünya ile birlikte Türkiye'yi de etkisi altına alan COVID 19 salgını nedeniyle alınan kısıtlamalar ve önlemler sonucu şubat, nisan ve mayıs aylarında hiç ziyaretçi gelmemesine rağmen 10 aylık sürede toplamda 57.980 kişi tesisi ziyaret etmiştir.

Tablo 2. 2018-2020 yıllarını kapsayan dönemde Çatak Kanyonu Cam Seyir Terasının aylık ziyaretçi sayısı.

Yıllar	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	Toplam
2018	-	-	-	-	-	-	2.800	10.705	1.578	1.314	636	103	17.136
*													
2019	52	30	25	51	1.109	11.859	9.969	21.194	4.560	3.582	2.586	631	55.648

2020	58	0	162	0	0	1.773	11.740	34.439	5.010	4.798	-	-	57.980
**													

* Çatak Kanyonu Cam Seyir Terası, 2018 yılı temmuz ayında Azdavay Belediyesinin işletmesine verilmiştir. Sayısal veriler bu tarihten sonraki verilerdir.

**2020 yılı verileri Ocak-Ekim dönemini kapsamaktadır.

Araştırma kapsamında ziyaretçilerin aylara ve günlere göre dağılımı incelenmiştir. Buna göre Çatak Kanyonu Cam Seyir Terasına gelen ziyaretçilerin hafta sonu ve yıl içindeki tatil günlerinde/dönemlerinde tesisi çok daha fazla ziyaret ettikleri görülmektedir. Bununla birlikte yaz aylarında okulların tatil olması, resmi ve dini bayramların hafta içine denk gelmesi gibi nedenlere bağlı olarak özellikle yakın yerleşim birimlerinden tesisi ziyarete gelenlerin sayısında artış gerçekleşmiştir (Tablo 2). İklim koşulları ve tatil dönemi olmasının etkisi ile haziran, temmuz, ağustos ve eylül ayları Çatak Kanyonu Cam Seyir Terasının en çok ziyaret edildiği aylardır. Buna karşılık yörede kış mevsiminin soğuk ve kar yağışlı geçmesi, tesise çıkan yolun buzlanma ve karla kaplanması sonucu ulaşımın güçleşmesi bu dönemde ziyaretçi sayısında ciddi bir düşüş yaşanmasına neden olmaktadır.

Kastamonu turizminde Çatak Kanyonu Cam Seyir Terasına gelen ziyaretçilerin yerini önemini ortaya koyabilmek amacıyla Kastamonu ili konaklamalı ziyaretçi sayıları Tablo 3'te verilmiştir. Her ne kadar cam seyir terasına gelen ziyaretçilerin büyük bir bölümü günübirlik ziyaretçilerden, Kastamonu il ve ilçelerine kapsayan veriler konaklamalı ziyaretçilerden oluşuyor olsa da bir fikir vermesi ve ileriye yönelik yapılacak planlamalarda tesisin de dikkate alınması açısından bu kıyaslamaların önemli olduğu düşünülmektedir.

Tablo 3. 2000-2020 yılları arasında Kastamonu il ve ilçelerde konaklayan kişi sayısı.

Yıllar	Konaklama Yapan Kişi Sayısı		
	Yerli	Yabancı	Toplam
2000	19.190	473	19.663
2001	22.225	275	22.500
2002	87.453	441	87.894
2003	88.868	729	89.597
2004	94.490	1.079	95.569
2005	136.979	1.093	138.072
2006	182.380	3.313	185.693
2007	208.998	1.487	210.485
2008	212.709	3.720	216.429
2009	248.636	3.766	252.402
2010	282.111	2.823	284.935
2011	364.940	4.212	369.152
2012	396.767	7.250	404.017
2013	405.151	25.606	430.757
2014	443.839	11.345	455.184
2015	399.728	7.288	407.016

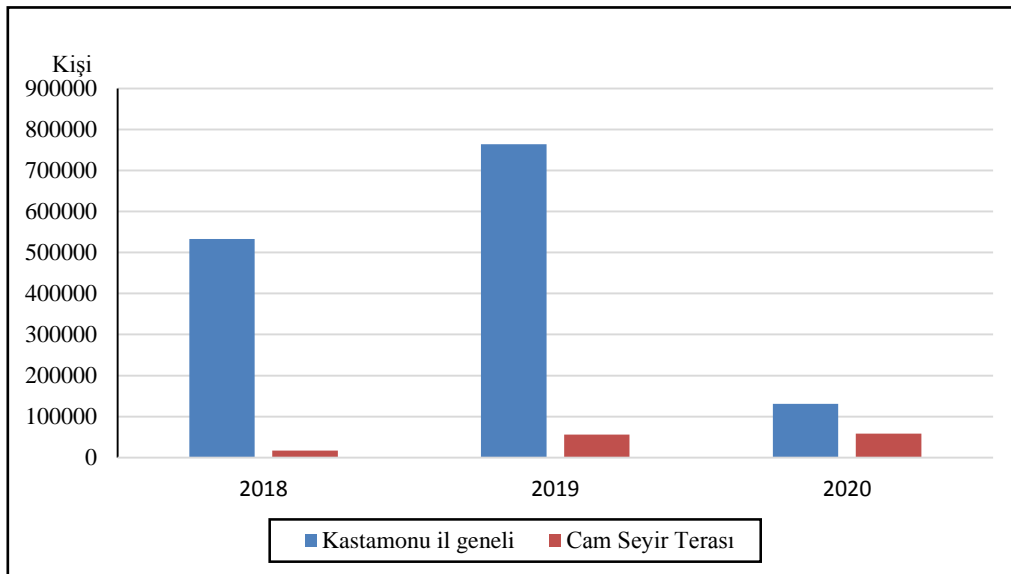

2016	428.574	8.060	436.634
2017	447.004	8.800	455.804
2018	506.922	16.890	523.812
2019	719.817	43.862	763.679
2020*	127.548	3507	131.055

Kaynak: Kastamonu İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü. (*2020 yılı verileri ocak-eylül ayları arasında kapsamaktadır.)

Tablo 3'e göre, Kastamonu ilinde konaklamalı ziyaretçilerin 2000 yılından 2019 yılına kadar sürekli bir artış gösterdiği görülmektedir. Bu zaman aralığında sadece 2015 yılında bir önceki yıla göre küçük bir azalma dikkati çekmektedir. 2020 yılında ise tüm dünya ile birlikte Türkiye'de de etkili olan COVID 19 salgını nedeniyle yurtdışı ve yurtiçi dolaşımın özellikle ilkbahar aylarında kısıtlanması Kastamonu turizmde de etkisini göstermiştir. Nitekim 2019 yılında 719.817 kişisi yerli ve 43.862 kişisi yabancı turist olmak üzere toplam 763.679 kişinin ziyaret edip konakladığı il ve ilçelerde bu sayı salgından dolayı 2020 yılının ilk 8 aylık döneminde 131.055 kişiye gerilemiştir.

Kastamonu il ve ilçelerini ziyaret eden konaklamalı turistlerin en azından bir bölümünün 2018 yılı temmuz ayında ziyarete açılan Çatak Kanyonu Cam Seyir Terasını da ziyaret ettiği düşünülmektedir. Buna göre 2018-2020 yıllarını kapsayan dönemi kıyaslamak amacıyla şekil 4 hazırlanmıştır. Bu şekil incelendiğinde 2018 yılında il geneline 523.812 ziyaretçi gelmişken cam seyir terası bu yılın temmuz ayında açılmasına rağmen 17.136 ziyaretçi çekmeyi başarmıştır. 2019 yılında ise cam seyir terasına gelen ziyaretçi sayısında önemli bir artış gözlemlenmiş ve 55.648 kişi tesisi ziyaret etmiştir. Aynı yıl il genelinin toplam ziyaretçi sayısı da önemli oranda artmış ve 763.679 kişiye yükselmiştir. 2020 yılı COVID 19 salgını nedeniyle il genelinde ziyaretçi sayısı yılın ilk 8 ayında büyük bir düşüş göstermiş ve 131.055 kişiye gerilemiştir. Buna karşın cam seyir terasını yılın ilk 8 ayında ziyaret edenlerin sayısı bu salgına rağmen küçük bir azalma ile 53.182 kişide kalmıştır.

Şekil 4. Kastamonu il geneli ve cam seyir terasının ziyaretçi sayıları.

Anlaşılacağı üzere cam seyir terası gününbirlik ziyaretçi de olsa açıldığı günden itibaren ziyaretçi sayısını devamlı artmıştır. Bu durum tesisin yapımının isabetli bir karar olduğunu ve yörenin ekonomisine önemli katkı sağlayacağını göstermektedir. Bu durum doğal turizm potansiyelinin çok yüksek olduğu Kastamonu ili için önemli bir turizm avantajı olarak görülmelidir. Nitekim yapılan çalışmalar da bu durum vurgulanmakta ve ilin doğa turizmi konusunda farklılıklar yaratabileceği ve bu alanda adından söz ettirebileceğini ifade etmektedirler (Kalem, 2001; Öztürk, 2005; Oktay ve diğ., 2016).

Yapılan araştırmalar turizm faaliyetine katılanların büyük kısmının hafta sonu ya da bir iki günlük tatillerinde uzun ve yorucu yolculuklar yapmaktan kaçındıklarını ve daha kısa sürede (160-200 km) varabilecekleri alanları tercih ettiklerini göstermektedir (Özgüç, 1994; Bağcı ve diğ., 2019). Bu kapsamda değerlendirildiğinde Çatak Kanyonu Cam Seyir Terasına (150-200 km mesafeye kadar) birkaç saatlik mesafede çok sayıda yerleşim birimi ve turistik çekicilik bulunmaktadır (Tablo 4, Şekil 5). Bu durum tesisin çevresindeki turistik çekicilikler ve rekreasyon alanlarıyla birlikte ele alınmasına ve yapılacak turizmle ilgili destinasyon planlamalarına cam seyir terasının da dahil edilmesine imkân tanımaktadır. Nitekim cam seyir terası ve yakın çevresindeki bu alanlar, buralarda yaşayanların gününbirlik ziyaretler yapabileceği özelliktedir.

Tablo 4. Çatak Kanyonu Cam Seyir Terasının çevre yerleşim merkezleri ve destinasyon alanlarına uzaklığı.

No	Yerleşim Merkezleri	Mesafe	No	Destinasyon Alanları	Mesafe
1.	Azdavay (Merkez)	7 km	1.	Medil Mağarası	2 km
2.	Pınarbaşı (Merkez)	22 km	2.	Azdavay Seyir Terası	7 km
3.	Daday (Merkez)	48 km	3.	Horma Kanyonu	17 km
4.	Şenpazar (Merkez)	59 km	4.	Ilıca Şelalesi	20 km
5.	Ulus (Merkez)	82 km	5.	Saray Şelalesi	25 km
6.	Safranbolu (Merkez)	90 km	6.	Valla Kanyonu Seyir Terası	27 km
7.	Cide (Merkez)	97 km	7.	Ilgarini Mağarası	32 km
8.	Karabük (Merkez)	103 km	8.	Ulukaya Kanyonu ve Şelalesi	65 km
9.	Kastamonu (Merkez)	108 km	9.	Kılıçlı Mağarası	69 km
10.	Bartın (Merkez)	141 km	10.	Değirmendere Şelalesi	116 km
11.	Amasra (Merkez)	157 km	11.	Kayabaşı Doğal Köprüsü	117 km

Şekil 5. Çatak Kanyonu Cam Seyir Terasının çevresindeki destinasyonlarına göre konumu.

6. Sonuç ve Öneriler

Milli Parklar sahip oldukları doğal ve kültürel değerleriyle günümüzde rekreasyonel faaliyetlerin en yoğun yapıldığı yerler arasında bulunmaktadır. Dünyada ve Türkiye’de birçok kişi, şehirlerin yoğun stresli hayatından kısa bir süreliğine de olsa kurtulmak, dinlenmek, gezmek, rahatlamak ve doğal ortamda vakit geçirmek amacıyla koruma altına alınan milli park alanlarına gitmektedir. Bir milli parkın rekreasyonel kalitesini sahip olduğu doğal ve kültürel değerleri kadar, bu değerlerin kullanımının planlanması, alt yapı ve üst yapı imkanlarının geliştirilmesi, gelen ziyaretçilere güvenli ve rahat bir ortam oluşturulması gibi faktörler etkilemektedir.

Hassas ve özel niteliğe sahip olduğu için koruma altına alınan bu doğal alanlarda, rekreasyon ve turizm alanlarını farklı aktiviteler yapmak amacıyla genişletip yerel ve bölgesel düzeyde gelir sağlamak amaçlanırken, milli parkın doğal çevre kaynaklarının maksimum düzeyde korunması önem arz etmektedir. Çünkü milli parktaki doğal ortamın korunarak uzun vadede sürekliliğinin sağlanması gerekirken, diğer yandan bu doğal ortam içerisine yapılan tesislerin bu alanların koruma amaçlarını gerçekleştirecek şekilde yapılıp tasarlanması gerekmektedir. Nitekim Türkiye’de koruma altına alınmış doğal alanların planlanması farklı kurumlar bünyesinde ilgili yasa ve yönetmeliklere göre yapılmaktadır. Türkiye’de doğal koruma alanları; çeşitli kanun ve yönetmelikler ile sözleşmelerle koruma altına alınmaya çalışılmış, bu sayede sürdürülebilirliği amaçlanmıştır. Özellikle “1380 sayılı Su Ürünleri Kanunu (1971)”, “2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu (1983-1987)”, “6831 sayılı Orman Kanunu (1956)” ve “2873 sayılı Milli Parklar Kanunu (1983)” gibi yasal düzenlemeler veya “Dünya Kültürel ve

Doğal Mirasının Korunmasına Dair Sözleşme", "Avrupa'nın Yaban Hayatı ve Yaşama Ortamlarını Koruma Sözleşmesi", "Ramsar Sözleşmesi" gibi uluslararası sözleşmeler uyarınca birçok alana koruma statüsü verilmiş durumdadır (Bahadır, 2013). Bu alanlar ülkemizin doğal mirasları durumunda olup, doğal ortamın gelecek nesillere bozulmadan aktarılacağı varlıklarımızın bir kısmını oluşturmaktadır. Ancak yapılan bu planlamalarda (uzun vadeli gelişim planları, koruma amaçlı imar planları, sürdürülebilir kullanım planlamaları, vb.) doğal alanların taşıma kapasitesi veya ziyaretçi yönetimi ile ilgili konulara pek dikkat edilmemektedir. Koruma altına alınmış doğal alanları sertifikalandıran ve uluslararası bağımsız bir kuruluş olan PAN Parks, özellikle ziyaretçi yönetim planlarının yapılmasını da zorunlu kılmaktadır.

Bu kapsamda Küre Dağları Milli Parkı, 07.07.2000 tarihinde milli park statüsüne geçmiş Kastamonu ve Bartın il sınırları içerisinde yaklaşık 37.753.35 hektar alana sahip ve bağımsız denetimle sertifikalanmış milli parklardan oluşan bir koruma alanı ağı olan Pan Parks (Protected Area Network) ağına dâhil edilmiş Türkiye'nin tek korunan alanı olma özelliği taşımaktadır. Çalışmaya konu olan bu milli park içerisindeki Çatak Kanyonu Cam Seyir Terası ilgili kuruluşun taleplerini karşılayacak şekilde inşa edilmiş ve 2017 yılında ziyarete açılmıştır. Tesisin açıldığı günden itibaren sürekli olarak ziyaretçi sayısında görülen artış Azdavay'a ve bölgeye turizm açısından bir hareketlilik getirmiştir.

Çatak Kanyonu Cam Seyir Terası odaklı turistik faaliyetlerin sürdürülebilir olarak, doğal ortam unsurlarına zarar vermeden, yöre ekonomisine en fazla katkıyı sağlayacak şekilde gerçekleştirilmesi için coğrafi bakış açısıyla sunulmuş bazı öneriler şunlardır;

- Gelen ziyaretçi sayısının arttırılmasında tanıtım büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle yerel, ulusal ve uluslararası düzeyde tanıtımlara (yazılı ve görsel basın, sosyal medya platformları, turizm fuarları, vb.) ağırlık verilmelidir.
- Çatak Kanyonu Cam Seyir Terası, çevresindeki diğer destinasyon alanlarıyla birlikte ele alınmalı ve yapılacak günübirlik tur güzergahları belirlenerek ziyaretçilerin günlerini daha verimli geçirmeleri sağlanmalıdır.
- Bölgeye düzenlenen tur güzergahlarının yeniden planlanması için Azdavay Kaymakamlığı ve Belediyesi gerekli girişimlerde bulunmalı ve başta Türkiye Seyahat Acentaları Birliği (TÜRSAB) olmak üzere diğer kurum ve kuruluşlarla görüşmeler yapılarak Çatak Kanyonu Cam Seyir Terası'nın tur programlarına dâhil edilmesi sağlanmalıdır.
- Azdavay şehir merkezinden Çatak Kanyonu ve Cam Seyir Terasına giden 7 km uzunluğundaki karayolu 2019 yılında asfalt kaplanmıştır. Ancak şehir merkezinden itibaren daha sık ve dikkat çekici yönlendirme levhaları yerleştirilmelidir.
- Çatak Kanyonu Cam Seyir Terası girişinde yabancı turistler için çok dilli tabelalar, kare kodlu bilgilendirmeler ve broşürler hazırlanmalıdır. Ayrıca özellikle ziyaretçi sayısının arttığı yaz döneminde tesiste yabancı dil bilen bir rehber görevlendirilerek gelen yabancı turistlere tesis, kanyon ve çevredeki diğer yerler ile ilgili bilgilendirmeler yapılmalıdır.
- Çatak Kanyonu Cam Seyir Terası, Türkiye'de halihazırda ilk ve tek engelsiz yürüyüş yoluna sahip bu tip tesis olacaktır. Bu kapsamda gerekli planlama ve ihalesi yapılmış olan bu yolun en kısa sürede tamamlanarak hizmete açılması, ulusal ve uluslararası bağlamında bu özelliğinin ön plana çıkarılması sağlanmalıdır.

- Tesis çevresinde açılan ve traking imkânı sağlayan yürüyüş yolları yönlendirme tabelaları ile daha kullanışlı ve cazip alanlar haline getirilmelidir. Nitekim gelen turistler sadece cam seyir terasını ziyaret ederek gitmekte ve bu yürüyüş yollarını kullanmamaktadır.
- Çatak Kanyonu Cam Seyir Terası üzerinden Çatak Kanyonunun yaklaşık 7 km'lik bir bölümünü görme imkânı bulunmaktadır. Ancak ziyaretçilerin çevreyi daha detaylı seyredebilmeleri için ayaklı dürbünler yerleştirilmeli, cam seyir terasının girişine terasın lokasyonuna göre konumlandırılmış bölgeyi ayrıntılı olarak gösteren sade, anlaşılır, büyük ölçekli bir haritanın yerleştirilmesi gerekmektedir. Bunun yanı sıra tesise çıkan yolun renkli ışıklarla aydınlatılması rekreasyon alanına estetik değer katacaktır.
- Otopark alanından itibaren cam seyir teras alanında ziyaretçilerin uyması gereken kurallarla ilgili bilgilendirme panoları hazırlanmalıdır. Özellikle cam seyir terasının vadi tabanından olan 450 m yüksekliği dikkate alındığında terasın nasıl gezilmesi gerektiği bu panolarda ayrıntılı olarak verilmelidir. Cam seyir terası üzerinde, tehlikeli hareketler, şakalaşmalar, fotoğraf çekimi için kuralların dışına çıkılmasının kesinlikle yasak olduğu, yükseklik korkusu ve kalp rahatsızlığı olan ziyaretçilerin ise mutlaka uyarılması gerekmektedir.
- Teras camlarının çizilmemesi için ziyaretçilere girişte mutlaka tek kullanımlık plastik galoşlar verilmelidir. Ancak plastik galoşların daha sonra çevreye atılmasına bağlı kirlilik oluştuğu tespit edilmiştir. Bunun yerine, ziyaretçilere Çatak Kanyonu Cam Seyir Terası baskılı peluş terliklerin dağıtılması, hem zemindeki cam yüzeyin daha iyi korunmasını sağlayacak hem de daha sonra ziyaretçilerin hatıra olarak saklayacağı bir ürüne sahip olmalarına imkân tanyacaktır.
- Tesisin giriş kısmından itibaren otopark alanı ve tesise giden yürüyüş yolu dâhil, galoş, poşet, pet şişe, vb. sebebiyle ortaya çıkan çöplerin çevre kirliliğine sebep olmaması için gerekli düzenlemeler acilen yapılmalıdır. Bu kapsamda uyarı levhaları konulmalı ve çöp kutuları daha kısa mesafelerde bulundurulmalıdır.
- Çatak Kanyonu Cam Seyir Terasına gelen ziyaretçiler için yapılan dinlenme alanları, kafeterya ve lavabo yetersiz kalmaktadır. Bu nedenle uygun alanlara gelen ziyaretçilerin daha keyifli vakit geçirebilecekleri eklentilerin yapılması gerekmektedir. Ayrıca otopark alanından tesise giden yol üzerinde yörenin dokusuna uygun ahşap stantlar yapılarak yöredeki el sanatları, yetiştirilen ürünler, ilçeyi tanıtan hediyelik eşyalar gibi ürünlerin satışı yapılabilir. Böylece ziyaretçilerin ilçe ekonomisine yapmış olduğu katkı arttırılabilir.
- Kastamonu ve Bartın İl Milli Eğitim Müdürlükleri ile Kastamonu ve Bartın Üniversiteleri ile yapılacak protokollerle öğrencilerin yöredeki diğer destinasyon alanlarıyla birlikte Çatak Kanyonu Cam Seyir Terasından da yararlanması sağlanmalıdır.
- Sahaya yönelik coğrafi bilgi sistemleri tabanlı turizm rehberi hazırlanmalı, broşürler basılmalı ve bir turizm rotası oluşturularak gelen turistlerin sahada daha uzun süre kalması sağlanarak elde edilecek ekonomik gelir artırılmalıdır. Böylece yöre halkı kazandıkça cam terasa olan sürdürülebilir yaklaşımı artacaktır.
- Cam seyir terası ve çevredeki diğer turistik çekicilikler, aslında turlarla yöreye gelen turistlerin birkaç gün konaklamasına imkân verecek kadar çeşitli ve zengindir. Bu neden-

le ilçede yüksek standartlarda hizmet verecek konaklama tesislerinin planlanması ve hazırlanması önem taşımaktadır.

Bu önerilerin hayata geçirilmesiyle Çatak Kanyonu Cam Seyir Terasının alternatif turizm faaliyetleri açısından önemli merkezlerinden biri olacağı düşünülmektedir. Kısıtlı sosyal ve ekonomik imkânları olan Azdavay gibi yerleşmelerin geliştirilebilmesi açısından bu gibi projeler oldukça önemlidir. Ancak doğal ortam unsurlarının zarar görmesi durumunda ortaya çıkacak tahribatın insan yaşantısını ve bütün ekonomik faaliyetleri olumsuz etkileyeceği unutulmamalıdır.

Katkı Belirleme: Arazi çalışmaları sırasında destek veren Araştırma Görevlisi Hasan Dinçer'e, Küre Dağları Milli Park Müdürlüğü'nde Orman Mühendisi olarak çalışan Özcan ÖZ'e, istatistiksel verilerin temin edilmesinde yardımcı olan Azdavay Belediyesi ile Küre Dağları Milli Park Müdürlüğü'ne teşekkür ederiz.

KAYNAKÇA

- Akkan, E. (1970) Bafra Burnu-Delice Kavşağı Arasında Kızılırmak Vadisinin Jeomorfolojisi. Ankara: Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi.
- Atalay, İ. (1983) *Türkiye Vegetasyon Coğrafyasına Giriş*. İzmir: Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi.
- Aylan, S. (2019) Ulubey Kanyonlarına Yönelik Sosyal Medyada Yapılan Ziyaretçi Yorumlarının İçerik Analizi: TripAdvisor.com Örneği. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 7 (4), 2582-2598.
- Aylar, F. (2019) Azdavay İlçesi Doğal Turistik Çekicilikleri Destinasyonuna Bir Katkı: Saray Şelalesi (*Sosyal, Beşerî ve İdari Bilimler Alanında Araştırma ve Değerlendirmeler*). Gece Kitaplığı, Ankara.
- Aylar, F., Zeybek, H. İ., Dinçer, H. (2019) Medil (Köklü) Mağarası (Azdavay-Kastamonu) ve Turizm Açısından Önemi. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 24 (41), 15-38.
- Bağcı, H. R., Şirin, M., Zeybek, H. İ. (2019) Torul Kalesi (Gümüşhane) Cam Seyir Terası. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi*, 10 (Ek Sayı), 111-123.
- Bahadır, M. (2013) Kovada Gölü Milli Parkı'nın Sürdürülebilir Yönetimi. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 18 (30), 287-309.
- Berndt, C., Yıldırım, C., Çiner, A., Strecker, M. R., Ertunç, G., Sarıkaya, M. A., Özcan, O., Öztürk, T., ve Kiyak, N. G. (2018). Quaternary uplift of the northern margin of the Central Anatolian Plateau: New OSL dates of fluvial and delta-terrace deposits of the Kızılırmak River, Black Sea coast, Turkey. *Quaternary Science Reviews* 201, 446-469.
- Ceylan, S. (2004) Yazılı Kanyon (Sütçüler, Isparta) Tabiat Parkı'nın Turizm Açısından Önemi ve Kullanımı. *Süleyman Demirel Üniversitesi Burdur Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5 (8), 59-82.
- Çatır, O. & Şimşek, A. (2019). Festival Çevre Atmosferi, Ziyaretçi Memnuniyeti ve Bağlılığı: Ulubey Kanyon Kültür ve Turizm Festivali Örneği. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 7 (1), 132-154.
- Çetinkaya, G., Kambu, A., Nakamura, K. (2017) Sustainable Development and Natural Resource

- Management: an Example from Köprülü Kanyon National Park, Turkey. *Sustainable Development*. 22, 63–72.
- Gül, S., Zeybek, H. İ., (2017) Jeomorfolojik Birimlerin Turizm Amaçlı Kullanımına Bir Örnek: Şahinkaya Kanyonu (Vezirköprü-Samsun). *Uluslararası Jeomorfoloji Sempozyumu 2017 (12-14 Ekim 2017) Bildiriler Kitabı*, Elazığ.
- Gürgöze, S., Uzun, A. (2017) Ozan Kanyonu'nun (Malatya) Jeomorfolojisi. *Uluslararası Jeomorfoloji Sempozyumu 2017 (12-14 Ekim 2017) Bildiriler Kitabı*, Elazığ.
- İbret, B. Ü., Cansız, E. (2016) Kanyon Turizmi ve Ekoturizm Açısından Değerlendirilmesi Gereken Bir Yöre: Küre Ersizlerdere-Karacehennem Kanyonu. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 34, 107-117.
- Kalem, S. (2001) *Doğal ve Kültürel Değerlerin Korunabilmesi İçin Turizm Potansiyelinin Belirlenmesinde Bir Yöntem Yaklaşımı ve Kastamonu İli Kıyı Bölgesi ve Yakın Çevresinde Uygulanması* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kastamonu İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü (2020). 2000-2020 yılları arası konaklamalı ziyaretçi sayısı verileri.
- Keçer, M., Ateş, S., Erkal, T., Karakaya, F. (2001) Kastamonu Merkez İlçesi ve Kentleşme Alanlarının Yerbilim Verileri. *MTA Derleme No: 10454*.
- Kurter, A. (1982) *Kastamonu ve Çevresinin Doğal Görünümü*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi.
- Paslı, M. M., Çelikkanat Paslı, N. (2019) Giresun İlinin Ekoturizm Potansiyelinin Değerlendirilmesi. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi*, 10 (Ek Sayı), 297-306.
- Oktay, K., İşlek, E., Yaşar, U. (2016) Kastamonu'da Doğa Turizmi Potansiyelinin Değerlendirilmesi. *Türk Bilimsel Derlemeler Dergisi*, 9 (2), 47-54.
- Özdemir, Ü., Zaman, S., Sever, R. (2004) Rekreasyonel Açından Ulukaya Şelalesi ve Kanyonu. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 9 (12), 207-220.
- Öner, E. (1990) Samsun ve Çevresinin Fiziki Coğrafyası, Ankara Üniversitesi Ankara.
- Özgüç, N. (1994) *Turizm Coğrafyası*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi.
- Öztürk, S. (2005) Kastamonu-Bartın Küre Dağları Milli Parkı'nın Rekreasyonel Kaynak Değerlerinin İrdelenmesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 2, 138-148.
- Öztürk, S., Tönük, G. U., Arıca, B. (2012) Devrekani Çayı Alt Havzası'nın Doğal Kaynak Değerlerinin CBS ile Belirlenmesi. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Mühendislik Bilimleri Dergisi Özel Sayısı*, 14-21.
- SEGE (2019). İlçelerin Sosyo-Ekonomik Gelişimlik Sıralaması Araştırması SEGE-2017. Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü Yayını Sayı: 2: Ankara.
- Tanrısever, C., İbret, B. Ü., Aydınöz, D., Cansız, E. (2016) Geomorphologic Features and Tourism Potential of the Valla Canyon-Kastamonu/Turkey. *Karadeniz Araştırmaları Dergisi*, 50,

191-202.

Uğuz, M. F., Sevin, M. (2010) Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü 1/100.000 Ölçekli Türkiye Jeoloji Haritaları Kastamonu E30 ve D30 Paftaları, 135.

Uzun, A. (1995) *Gerze Alaçam Arası Kıyı Bölgesi'nin Jeomorfolojisi*. Konya: Öz Eğitim.

Zeybek, H. İ., Uzun, A., Bahadır, M., Dinçer, H., Gürgöze, S., Bayram, İ. (2017) Reşadiye (Zinav) Kanyonu, Tokat. Uluslararası Jeomorfoloji Sempozyumu 2017 (12-14 Ekim 2017) Bildiriler Kitabı, Elâzığ.

İnternet Kaynakları

URL 1. Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü (2020) *Milli Parklar*. <https://www.tarimorman.gov.tr/DKMP/Belgeler/dkmp/kutuphane/58.pdf> adresinden edinilmiştir.

URL 2. Mali Hakem (2020). Azdavay Çatak Kanyonu Cam Seyir Terası Yapım İşi İhale detayı. <https://www.malihakem.com/ihaleler/azdavay-catak-kanyonu-cam-seyir-terasi-yapim-isi-ih213116.html> adresinden edinilmiştir.

URL 3. Azdavay Belediyesi (2020). Azdavay Tarihçe. <https://www.azdavay.bel.tr/tarihce-18.html> adresinden edinilmiştir.

URL 4. Gezilmesigerekenyerler.com (2020) Türkiye'de Cam Teraslar ve Seyir Terasları. <https://gezilmesigerekenyerler.com/gezilecek-yerler/turkiyedeki-cam-teraslari-seyir-teraslari.html> adresinden edinilmiştir.

URL 5. youtube.com (2020). Azdavay İlçesi Çatak Kanyonuna Cam Teras Yapılıyor. <https://www.youtube.com/watch?v=8K5X6wWYWzs> adresinden edinilmiştir.